

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30.11.1978, sp. zn. Tpj 55/78, ECLI:CZ:NS:1978:TPJ.55.1978.1

Číslo: 46/1979

Právní věta: Odměnou za práci ve smyslu § 44 odst. 3 tr. zák. se rozumí hrubá mzda, resp. úplata za pracovní výkon, který odsouzený podává v době výkonu trestu nápravného opatření. Hrubou mzdou se rozumí základní mzda, prémie, příplatky a ostatní odměny poskytované za splnění pracovních úkolů, jakož i podíly na hospodářských výsledcích organizace (§ 113 odst. 1 zák. práce). U proměnlivých složek mzdy (prémii, příplatků, podílů na hospodářských výsledcích a jiných odměn vyplácených za delší časové období než jeden měsíc), ať již jsou vypláceny v době výkonu trestu nápravného opatření nebo časově později, je organizace povinna srazit a soudu odvést stanovené procento z té poměrné části složky mzdy, pro kterou byl vytvořen nárok prací odsouzeného v době výkonu trestu nápravného opatření.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 30.11.1978

Spisová značka: Tpj 55/78

Číslo rozhodnutí: 46

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Nápravné opatření

Předpisy: 140/1961 Sb. § 44 ods. 3 65/1965 Sb. § 113 ods. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 46/1979 sb. rozh.

Odměnou za práci ve smyslu § 44 odst. 3 tr. zák. se rozumí hrubá mzda, resp. úplata za pracovní výkon, který odsouzený podává v době výkonu trestu nápravného opatření. Hrubou mzdou se rozumí základní mzda, prémie, příplatky a ostatní odměny poskytované za splnění pracovních úkolů, jakož i podíly na hospodářských výsledcích organizace (§ 113 odst. 1 zák. práce).

U proměnlivých složek mzdy (prémii, příplatků, podílů na hospodářských výsledcích a jiných odměn vyplácených za delší časové období než jeden měsíc), ať již jsou vypláceny v době výkonu trestu nápravného opatření nebo časově později, je organizace povinna srazit a soudu odvést stanovené procento z té poměrné části složky mzdy, pro kterou byl vytvořen nárok prací odsouzeného v době výkonu trestu nápravného opatření.

(Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSR z 30. 11. 1978 č. [Tj 55/78.](#))

Nejvyšší soud ČSR zjistil, že při srážkách částek připadajících státu v rámci výkonu pravomocně uloženého nápravného opatření (§ 122 odst. 1 písm. d/ zák. práce) existují různé názory na výklad otázky, jak provádět tyto srážky tam, kde se pohyblivá část odměny za práci vyplácí za delší než měsíční výplatní období. Tento postup je aktuální např. při výplatě prémie za delší období, při výplatě podílů na hospodářských výsledcích, při výplatě celoročního vyúčtování u členů JZD atd. Některé hospodářské organizace se při provádění srážek z titulu nápravného opatření domnívají, že není třeba prémie rozpočítávat na jednotlivé měsíce, v nichž bylo vykonáváno nápravné opatření, ale že je nutno srazit pohyblivou část odměny za práci v měsíci, kdy byla vyplacena, a to z celé částky určené v té době k vyplacení. Vycházejí přitom z názoru, že nárok na prémie (popř. jiné pohyblivé části odměny za práci) nevznikl v jednotlivých měsících, ale až po uplynutí příslušného prémiového (popř. jiného) období, tedy např. po uplynutí čtvrtletí, pololetí, roku.

Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSR navrhl vzhledem k těmto názorům trestnímu kolegiu podle § 21c odst. 2 zák. č. 36/1964 Sb., o organizaci soudů a o volbách soudců (úplné znění podle vyhl. č. 19/1970 Sb.) zaujetí stanoviska k této otázce.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu České socialistické republiky zaujalo toto

stanovisko:

Trest nápravného opatření spočívá podle § 44 tr. zák. v tom, že odměna za práci po dobu výkonu tohoto trestu přísluší pracovníkovi sice podle mzdové úpravy odpovídající vykonávané práci, snižuje se však o částku stanovenou soudem, která připadá státu. Přitom odměnou za práci se rozumí hrubá mzda, resp. úplata za pracovní výkon podávaný v době výkonu trestu nápravného opatření. Mzdou se podle § 113 odst. 1 zák. práce rozumí základní mzda, prémie, příplatky a ostatní odměny poskytované za plnění pracovních úkolů i podíly na hospodářských výsledcích organizace. Mzdové tarify a stálé příplatky představují pevnou složku mzdy a jsou vypláceny průběžně za měsíční výplatní období. Ke zvýšení ekonomické účinnosti mzdy lze k základní mzdě poskytovat prémie podle plnění předem stanovených ukazatelů a podíly na hospodářských výsledcích organizace, které tvoří proměnlivou složku mzdy a mohou být podle § 120 zák. práce vypláceny za delší než měsíční časové období stanovené ve mzdových předpisech.

Zásadní důležitost pro posouzení, z jakých částek je nutno provést srážky pro účely výkonu trestu nápravného opatření, má proto zjištění, v kterém období si odsouzený svým výkonem a tomu odpovídajícím objemem odvedené práce vytvořil předpoklady pro pozdější výplatu mzdy. Tento princip se vztahuje na obě složky mzdy, tedy jak pro základní složku vypočítávanou měsíčně, tak i pro složku proměnlivou; přitom je nerozhodné, kdy jsou tyto částky splatné, resp. kdy jsou pracovníkovi vyplaceny.

Z toho vyplývá, že srážky z titulu výkonu trestu nápravného opatření je nutno provést podle stejných zásad jak ze základních mezd, tak i z proměnlivých složek mzdy, ať jsou vypláceny v době výkonu tohoto trestu nebo později. Pokud jsou proměnlivé složky mzdy vypláceny za období delší, než po které trval trest nápravného opatření, lze srážky provést jen z jejich alikvotní části, pro kterou byl vytvořen základ prací odsouzeného v době trvání tohoto trestu.

Jsou-li v době výkonu trestu nápravného opatření vypláceny proměnlivé složky mzdy, avšak základem pro vznik nároku na ně je období, které časově nespadá do stanovené doby výkonu tohoto trestu, žádná srážka se z nich v rámci nápravného opatření neprovede. (Například výkon trestu nápravného opatření probíhá od počátku ledna, avšak prémie vyplácené v lednu, jsou vypláceny za výsledky hospodaření v předchozím roce.)

Při způsobu provádění srážek navrhovaném některými hospodářskými organizacemi, jak je uvedeno shora, by byl rozsah srážek v rozporu se zásadou, že musí být prováděny z mezd vyplacených za pracovní výkon v době výkonu trestu nápravného opatření. Záleželo by jen na náhodě, z jakého základu by byly srážky prováděny; např. byli by nezákonně znevýhodněni odsouzení, kteří by vykonávali trest nápravného opatření začátkem roku, kdy jsou vypláceny podíly na hospodářských výsledcích, nebo by tento trest vykonávali počátkem prémiového období, kdy jsou splatné prémie za předchozí dobu.

Nejmarkantněji by tento rozpor vynikl v případě, že by byla podle § 44 odst. 4 tr. zák. odsouzenému nařízena změna zaměstnání spočívající ve výkonu méně odpovědné práce. Důsledky této změny pracovního poměru se totiž zpravidla projeví v odměně za práci i v tom směru, že za méně odpovědnou práci dostane odsouzený menší mzdu. Takový odsouzený by byl nezákonně poškozen, kdyby mu byly provedeny srážky v rámci trestu nápravného opatření z těch pohyblivých složek mzdy, jež mu byly stanoveny podle kritérií platných pro honorování odpovědnější, a proto lépe placené práce, kterou vykonával před začátkem výkonu trestu nápravného opatření a byly splatné až dodatečně. Poznámka:

Postup při ukládání a výkonu trestu nápravného opatření u členů JZD řeší stanovisko trestního kolegia býv. Nejvyššího soudu 7 Nt 20/59 uveřejněné pod č. 26/59 sb. rozh. tr. V tomto stanovisku, jehož zásady platí i za současné právní úpravy, je řešena i otázka, kdy lze považovat trest nápravného opatření za vykonaný v případech, v nichž k závěrečné srážce z odměny za práci dojde později než v době, na kterou byl trest nápravného opatření uložen, a to tak, že trest nápravného opatření lze považovat za vykonaný (podle současné úpravy ve smyslu § 45 odst. 3 tr. zák.) dnem, kterým končí délka uloženého trestu počítaná od počátku výkonu tohoto trestu, i když k závěrečné srážce z odměny dojde až dodatečně.